

186/3.0  
ing. b. 7

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:  
**Egy évre 10 frt — kr.**  
**Félévre 5 frt — kr.**  
**Negyedévre 2 frt 50 kr.**  
**Egy órára 1 frt — kr.**  
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereske Szinay Gyula kiadó la-  
 csapó-utca 383. sz.)  
 és a szerkesztőségben.

# DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr  
 Nagyobb terjedelmű s többszöri  
 hirdetések alku szerinti jutányos  
 áron vétetnek fel. Bélyegdíj min-  
 den külön beiktatásért 30 kr.  
 Hirdetést vagy reklámot magá-  
 ban foglaló újdonság sora 50 kr.  
 Nyilttéri közlemények minden  
 petit sora 50 kr.  
 Hirdetések fölvetetnek Szinay  
 Gyulánál és a szerkesztőségben  
 Kéziratok vissza nem adtnak.

### Az elősdiék.

Debreczen, szeptember 7.

(K. B.) A »Nemzet«, ez a kormány mellett kardoskodó lap, nagyon haragszik. Ezuttal nem az orsz. gyűl. függetlenségi párt ellen, csupán egy ember ellen fordul a haragja, a ki olyan vakmerő volt, hogy a képviselőházi többség tagjait elősdiéknékné merté nevezni.

Székesfejérvárott ugyanis, midőn Kossuth Lajos névestéjét ünnepelték, Tassy Béla fejérmegyei árvaszéki elnök pohárköszöntőt mondott, melyben többek közt a következők foglaltattak: »A fillokszera elősdi állat. A képviselőház legtöbb tagja ilyen. Ezek élődnek s nem élnek. Mint az a rovar az ezeréves gyümölcsöt, úgy akarják ezek is ezredéves szabadágunkat tönkre tenni. De az a lelkes kis csoport, mit függetlenségi pártnak neveznek, nem engedi. Ezek a nyomorult elősdiéknékné nem értek célra.«

Rettenetes haragra gyulad e miatt a »Nemzet« s ha ő rajta állana, bizonyára kerékbe töretné e szavak miatt Tassy Bélát. Ez a vakmerő a fillokszérához merete hasonlítani a kormánypárti képviselőket, a kik pedig egytől-egyig önzellen, derék hazafiak, kik a gyanúsításnak pusztá árnyékáért is kardot rántanak s megvédelmezik becsületüket minden támadás ellen. Nem megérdemelné az ilyen ember, hogy elevenen karóba huzzák!?

A »Nemzet« ítélete szerint minden

bizonynyal megérdemelné, különösen azért, mert a ki e vérig sértő összehasonlítást tette, az nem magán-ember, hanem vármegyei tisztviselő, a kinek be kellene fogni a száját, vagy pedig ha felnyitja, akkor csak akormány dicséretét szabad zengenie. A »Nemzet« tehát nem is annyira az összehasonlítást haragszik, hanem inkább azért, hogy ezt az összehasonlítást egy köztisztviselő tette s meg is kell valósítani minél előbb a közigazgatás államosítását, hogy az ilyen rebellis tisztviselőket el lehessen csapni!

A »Nemzet« szentesíti azon tant, hogy a köztisztviselőnek nem szabad ellenzéki érzelmeit kinyilvánítani. Azt írja ugyanis mély megbotránkozással a »Nemzet«: »Már most egész higgadtan kérdezzük, hogy ez az állam dotációjából fizetett vármegyei tisztviselő legyalázhatja-e így azt a képviselőházat, melynek ő is tagja volt?«

Miután tehát az illető tisztviselőt az állam dotációjából fizetik, nem szabad neki a kormánnyal, vagy a képviselőházi többséggel elégedetlennek lennie: ez az a veszedelmes tan, mely napjainkban fillokszera módjára terjed s megteremti azon szolgálékütséget, mely a magyar embert nemes önéretéből kivetkezteti s hajlongó lakájja teszi. Különösen képviselőválasztások idején hivatkoznak arra a tanra, hogy úgy az állami, mint a vármegyei tisztviselő, szóval mindazok, a kik fizetésüket az állampénztárból nyerik, a kormánypárttal szavazzanak; ön-

álló meggyőződésük ne legyen, hanem a legfőbb kortes-vezér, a miniszterelnök által kiadott jelszóra esküdjének!

Ideje már, hogy ezt a felfogást, melynek szószólójává lett a »Nemzet«, visszautasítsa a nemzet. Legyen már egyszer vége a szolgál megalázkodásnak, melyet az ilyen jelszavak teremtenek, — ismerjék el már végre, hogy a köztisztviselő is ember és állampolgár, a kinek joga van ahoz, hogy neki is legyen politikai meggyőződése!

Mert ugyan kit szolgál alkotmányos államban a köztisztviselő? A kormánnyt talán? Nem, hanem a hazát, az államot. Ezt pedig a kormánnyal azonosítani nem lehet. A kormány mulandó, a haza pedig állandó. A kormány lehet rossz, lehet gyűlöletes, — a haza mindig szent, mindig szeretetünk tárgya. A hazát, az államot nem a kormány alkotja, hanem mi alkotjuk, az adófizető, munkás nép milliói; a köztisztviselőket minket szolgálják, a mi érdekeinket kell védelmeznünk, mi fizetjük őket, nem pedig a kormány, mely szintén csak a mi megbízásunkból kezeli a hatalmat s úgy ezt, mint a fizetést tőlünk nyeri. A köztisztviselő tehát a nemzet és nem a kormány szolgálatában állanak s önkény-uralmat gyakorol az a kormány, mely a köztisztviselőket megfosztja azon jogoktól, melyeket az alkotmány minden állampolgár számára biztosít, — már pedig azon tény, midőn a köztisztviselőkre ráparancsolnak, hogy szavazataikkal a kormánnyt támogassák, sőt a hatalom kut-

## A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

### Jellásich.

Sötét éj ül novi-dvori ősi kriptán,  
 Ott alszik benn, ott porlad benn Jellásich bán,  
 Bagoly húhog, vijjognak a denevérek,  
 Mint a felhő odaszáll egy bús kísértet.

Sötét éjnél sötétebb a gyászruhája,  
 Kebeléből piros vére buzog rája,  
 Fölemeli karjait a magas égnék,  
 Mély üregű nagy szeméi lázban égnék:

»Rendülj kriptá, szakadozz meg érczkoporsó,  
 Ne találjon nyugalmat a benned porló,  
 Az én arcom' holtában is egyre lássa,  
 Én vagyok a magyar nemzet örök átka.«

»Nem hős volt, ki cizmét ír a lobogóra,  
 Zsoldos szolgál, esküjének árulója:  
 Nem vitéz, ki bajnok-harczól várja bérét,  
 Asszonyoknak, csecsemőknek itta vérét.«

»Éltében már megfogta a szörnyű átok,  
 Eloltotta elméjében a világot,  
 Holtában is maradjon az átok rajta;  
 Átkozott a sír is, a mely ki nem dobja.«

»Rendülj kriptá, szakadozz meg hát koporsó,  
 Ne találjon nyugalmat a benned porló,  
 Az én arcom' holtában is egyre lássa,  
 Én vagyok a magyar nemzet örök átka!«

A kriptára nyári napnak fénye árad  
 S babért visznek katonái a császárnak:  
 »A te lelked leng körülünk, vedel érzünk,  
 Jellásich bán, te vagy nekünk a vezérünk!«

Mátyás Diák.

### Uti napló.

Páris-schveiczi ut.  
V.

Az egyetem-térről a Pantheon-hoz mentünk, melynek remek tervét Soufflot készítette és alapkövét XV. Lajos tette le 1764-ben. Szent Genovéának, Páris védszentjének szentelték e templomot, de a convent 1791-diki decretumával kiüzte a szentet és Pantheonnak keresztelte a templomot és a megemlékezés szent helyévé avatta, következő felirással, mely ma is olvasható a bejárat fölött: »Aux grands hommes la patrie reconnaissante.« (Nagy fia-

nak a hálás haza). 22 diszes, 25 méternyi magas korinthusi oszlop disziti a feljáratnál a nyitott csarnokot.

Különösen érdekel bennünket azon két márvány-csoport egyike, a mely a bejáratnál áll és a húnok királyát Attilát és Szent Genovéát ábrázolja, midőn az utóbbi kérelmére Páris megkiméli az elpusztítástól.

Belseje impozáns, magas kupolás közepén, oldalt lépcsőzetes karzatokkal. A kupola boltozatát és a karzatok falait remek freskók ékítik.

Ujabb időben a freskók nagy részét megújították, vagy újjal helyettesítik, egy részük már elkészült, ezek között látható a bennünket közelebből érdeklő, Delaunay festő műve: Attila felvonulásával vigasztalja Genovéa a gallusokat.

A kriptákba is belehet jutni. Mirabeau hamvait helyezték itt el legelőször, mellette pihent a rémuralom hőse Marat. Mindkettő hamvait később megint elszállították innen. Itten láthatók Voltaire és Rousseau siremlékei előbbi neme felirat: »il réclama les droits de l'homme contre la servitude de la féodalité.« (felszólalt az emberi jogok védelmére a feudalizmus ellen), de úgy

forrását, a nemzetet igyekezzenek a kormány javára megnyerni: nem egyéb, mint a tisztviselőknek a politikai vélemény-szabadságtól való megfosztása!

Hol van az törvényeinkben megírva, hogy a köztisztviselő kénytelen a kormányt jónak elismerni s kötelessége azt szavazatával támogatni?! A köztisztviselő az ország törvényeire tesz esküt, a nemzetnek fogad hűséget és nem egy párt-kormányt s ha a nemzet e kormányval elégedetlen, a tisztviselők nincsenek arra hivatva, hogy annak roskadozó hatalmát föntartsák. A legnagyobb visszaélés tehát az, midőn a kormány a nemzet által fizetett tisztviselőket nem az ország, nem a közügy javára, hanem a saját kortes czéljaira használja föl!

Gróf Szapáry a saját uradalmának ispánjaitól, gazdatisztjaitól és tisztartóitól elvárhatja (ámbar igazság szerint ezeket sem kényszerítheti) azt, hogy ne szavazzanak ellene; de Magyarország nem a Szapáry uradalma, Magyarország édes mindnyájunké, ezen ország tisztviselőit nem lehet úgy tekinteni, mint egy uradalom tisztli-karát, nem lehet nekik megparancsolni, hogy a fő-sáfárnak, a miniszterelnöknek minden szavát szentnek tartásák; — a tisztviselők — miniszterek is — a nemzetnek felelősek s meri-e azt állítani a »Nemzet«, hogy a kormány-párti képviselők képezik a nemzetet s egy köztisztviselőnek nincs meg azon joga, hogy a képviselőházat kritikában részesítse?!

**Változások a magyar kormányban.** Bécsből jelentik a »B-i H-p«-nak: A magyar kormányhoz közel álló itteni körökben elterjedt hírek szerint Zichy Ágost gr. fiúmei kormányzó, már közelebb meg fog válni állásától. — Leendő utódjaként a magyar miniszterium egyik tagját, Bethlen Andrást gróf földművelési minisztert emlegetik. Természetesen ma még nem tekinthető ez bevezetett ténynek s még kevésbé eldöntöttnek az, hogy ki fogja Bethlen grófit a földművelési tárca vezetésében felváltani. — Annyi kétségtelen, hogy oly férfin lesz, kinek a miniszteriumba való be-

lépésétől a kabinet pozíciójának megerősítése bizton remélhető. Mint ilyen van kombinációba véve egy ismert nevű magyar főúr, ki a képviselőházban hosszú ideig paron kívüli állást foglalt el s csak nemrég, a közigazgatási reform-javaslat tárgyalásának elején lépett be a szabadelvű párt kötelékébe. (Ez Károlyi István gr. Szerk.) — A kabinetnek egy másik tagja, Fejérváry Géza b. honvédelmi miniszter sem fogja immár hosszú ideig tárcza ügyeit vezetni. Egyelőre azonban elnapoltnak tekinthetni az ő felmentését ez állásától s ennelfogva nem lehet ma még szó utódjáról sem, a kinek megválasztása különben is egyiket képezi a legnehezebb feladatoknak.

— **A belügyminiszteriumban** folyó munkálatokra vonatkozólag a »P. L.« a következőkről értesül: A belügyminiszterium az országgyűlés szünetét arra használja fel, hogy elkészítse azt a négy törvényjavaslatot, a mely a közigazgatási reformtörvény 2-ik §-a értelmében egyidejűleg terjesztendő a törvényhozás elé. Az e szakaszban felsorolt javaslatok közül azt első három már a visszavont törvényjavaslatban bennfoglaltatik; a negyedik, az, amely a közigazgatási bíráskodásról szól elkészült a napokban és már szaktanácskozás is kezdte az tárgyalni Szalavszky államtitkár elnökele alatt. E szaktanácskozásban az államtitkár előde, Tibád Antal is résztvett. Előkészítik továbbá a városok autonómiajára vonatkozó javaslatot és nem lehetetlen, hogy azt még ez ülészakban előterjesztik a községi törvényvel együtt. Így tehát — a kuriai bíráskodásról szóló javaslat már belevén terjesztve — az összes közigazgatási javaslatok még ez ülészakban tárgyait fogják képezhetni a nyilvános diskusszióknak. Ellenben sem a szolgálati pragmatika, sem a fegyelmi törvény nem készül el a jövő országgyűlés előtt és természetesen, hogy a kuriai bíráskodást kivéve valamennyi javaslat csak jövő ősszel kerülhet bizottsági tárgyalás alá. Egyébként a belügyminiszteriumnak sok munkát ad a fiúmei tüntetésekben elrendelt vizsgálatból származó aktaanyag feldolgozása. Ez anyag közzététele egyelőre nincs kilátásba véve; és valószínű, hogy a magyar kormány ez anyagról történendő hivatalos nyilatkozatát meg fogja előzni a közös hadügyi vezetés elhatározása, mely a legnagyobb érdeklődést tanúsítja az iránt, hogy földéritesék, vajjon — mennyiben van érdekelve a katonaság a fiúmei demonstrációkban. Ez okból

beavatott körökben tudják, hogy a legfelsőbb hadügyi vezetés a lehető legnagyobb gyorsasággal fogja a novidvori legújabb esetet hivatalos eljárása tárgyává tenni és ide vonatkozó elhatározásait közzétenni. Már azért is megvan az illető körök győződve egy erre vonatkozó lépés megtételéről, mert felteszik, hogy a hadügyminiszterium egyetlen eszközt sem fog használatlanul hagyni, hogy az idei delegációsális tárgyalásoktól, melyek elé az elkerülhetlen többkövetelések következtében több nehézség gördül, mint máskor, minden szükség-telen komplikáció távol tartassék.

**A török miniszter-válság.** Mindenfelé teljes bizonytalanság uralkodik a felől, hogy mik voltak az indokai és mi a czélja a török kabinet-változásnak. A legkülönfélébb hírek vannak forgalomban. Így az a kalandos hír kering, hogy a főmentett nagyvezért a zaldenuncziált kasszultán előtt, hogy összeszűrésnek áll az élén. Ez volna egyszersmind oka annak, hogy Ghazi Ozman pasát, mint nem eléggé erélyes hadügyminisztert, Riza pasával, a Yildiz-kioszk parancsnokával helyettesítették, ki a szultán korlátlan bizalmát bírja. Ez a hír, mely nagyon is megerősítésre szorul még, kiindulási pontját valószínűleg abban a tényben leli, hogy a Yildiz-kioszkot szigorú őrizet alá vették és messzemenő óvintézkedéseket tettek összes látogatói ellenében. Berlieni politikai körökben, Dzsevad pasának nagyvezérré történt kinevezését annak bizonyosságául tekintik, hogy Törökország egészen Oroszország karjaiba vetette magát. Az egyetlen nagykövet, a ki még némi befolyást képes gyakorolni a portán, Radowitz német nagykövet s azért Berlinben azt hiszik, hogy Anglia képviselőjével együtt lépéseket fog tenni, hogy Törökországot más magatartásra bírja. A londoni »Morning Post« is azon véleményben van, hogy Kiamil pasa elbocsátása a portánál érvényesülő akna-munka eredménye. Különben a fejleményeket be kell várni.

### A nagy idők emlékei.

— Fővárosi levél. —

Csodálatos érzés fogott el, mikor végigjártam a Vigadó terméin, a hol most szabadságharcunk emlékei vannak kiállítva. Itt egy fegyver, ott egy zászlódarab; egy nyereg, amelyből valamely névtelen félisten kivágta az osztrák generálist; proklamációk, amelyek a

látszik hiába, mert másutt is, de minálunk a szerencsétlen Tisza Kálmán dicső uralkodása óta ismét felütötte fejét a feudalismus. A választási törvény, meg a községi törvény a főispánokból egy-egy kis királyt teremtettek, a hány megye annyi önkényur, annyi oligárcha. A tisztujtításoknál tapasztaltuk országszerte, hogy nem a közönség választotta a tisztviselőket, hanem a főispánok meg a kirendelt szolgabírák nevezték ki. Kandidációs joguk alkalmazásával néha betartották a hármas jelölést, néha azonban még ezt sem tartották be, hanem csak egyet jelöltek. De a hármas jelölésnél is úgy jártak el, hogy az érdemes pályázókat mellőzték és kevésbé érdemes Strohmanerekkel helyettesítették. Nem egyéb ez, mint álcázott kinevezés.

Felesleges dolgot követelt el tehát Szapáry gróf, midőn a közigazgatási novellát beterjesztette, mert ma tényleg meg van a kinevezési rendszer, habár codificálva nincsen is.

A Pantheonban nyugszik Soufflot is, valamint Hugo Victor álmát is itten háborgatják az újabb idők merényletei a közszabadság ellen. Ennek sirboltja állandóan friss koszorúkkal van beborítva.

A kriptáknál pisztolyt szoktak elsűtni,

hogy a látogatók a sokszoros viszhangot hallhassák.

A nagy emberek nyugvó helyét elhagyva, a közel szemben fekvő Luxembourgi kastélyt kerestük fel gyönyörű parkjával együtt, mely a legszebb nyilvános kertek egyike.

Nagy vízmedence, terjedelmes rózsá- és szönyegágyak, továbbá két-szökőkút, az egyik kiváló renaissance stílusban díszítik a kertet, — Maga a kert és az előtte elterülő sűrű fasoros tér mindég tele van felnőttekkel és gyermekekkel, kik itten élvezik az ősze levegőt.

Este 8 órakor az Operába mentünk, a hol Gounod Faustja került színi; felesleges kiemelnem a művészek játékát és a zenekar gyönyörű zenéjét. Margitot Bosmasa, a Mefisztót Plancon játszották. Közben balettet is rendeztek fényes díszítéssel. — Felvonás közben lementünk az első emeleti Foyerba, a melyben oly sok nézni való van, hogy egyszeri látogatás nem elégséges. A Foyer az épület egész hosszába van beépítve, 54 m. hosszú, 13 m. széles és 18 m. magas. A díszítés tömör aranytetszik, közben-közben freskókkal vegyítve.

Az Opera-térre nyíló erkélyről tündéri látványt nyújtanak a villamos fényben uszó Avenue k, szemben az Avenue de l'Opera, mel-

lette a Rue du quatre Septembri és a Rue de la Paix, a Vendôme-oszloppal.

Aug. 6-án reggel bementünk Baccarat kristály-árutárába, melynek gyárával utitársunk K. E. üzleti összeköttetésben áll. Nagy értékű tárgyakat mutattak az óriási üzleti tárbán, voltak ott 15—20,000 frank értéket meghaladó csillárók és vázák.

Az nap 1/2 1 órakor az Opera mellett fekvő Grand Hotelben déjeunereztünk. Boulevard des Capucines 12 sz. alatt. A menu mindennap olvasható a párisi Figaróban. Személyenkint 5 franc, jegyet a pénztárnál lehet váltani, bemenet 11 órától 1-ig, azontul senkit sem bocsátanak be.

Az nap következő volt a menu:

Hors-d' Oeuvre

Beurre, Radis, Olives, Concombres, Harengs marinés.

Merlans frits

Filets de Barbeaux fines Herbes Melon

Omelette au Jambon d'York

Poulet Reine au Riz à l' Ancienne

Téte de Veau à la Ravigote

Filet grillé aux Pommes de terre frites

Rognons à la Brochette

lelkesebb valóságos tüzlávját ontva hirdették a szabadság keresztes-háborúját; csataképek, amelyeken a mi zászlóink színeit lobogtatja a szél s a mi szuronyainkat villogtatja a napsugár. Micsoda világ ez? Szinte meglevenül az ember előtt azon egész korszak, amidőn még hinni tudtunk magunkban és cselekedni tudtunk azért: hogy magyarok legyünk és szabadok. Bizony, bizony elmúlt idő az, s ma már alig is van belőle egyéb, mint épen csak az emlékek. Az emberek meghaltak, az érzelmek kialudtak, az eszmék elsötétedtek, a gigási hadjárat eleven tényezőit túlélték vasból, posztóból és papírból való kellekei. De ezek így egymás mellé állítva, egymást kiegészítve és megjavítva, ma is ellenállhatatlan benyomást tesznek a szemlélőre. A nyolcz nagy terem, mely a kiállításnak közel 10.000 tárgyát befogadja, egy óriási festett dráma képét teszi a szemlélőre, csupa mozaikból kirakva. A képnek nincs kidolgozva minden részlete, de egészben mégis híven adja vissza a nagy történelmi drámát, kezdve a negyvenes évek mozgalmaitól, egészen a világosi katasztrófaig s aradi és pesti (Neugebäudebeli) nemzeti kálváriáig. És magába fogadja még pedig talán a legnagyobb teljességgel az epilógust is; az emigráció történetét egészen maig.

Mert hogy a magyar emigráció története még maig sincs befejezve, arról nagy ékesszólással beszél Kossuth legújabb olajfestésű arcképe, Karlovsky Bertalan Párisban élő művész hazánkfiának egyik remeke.

Mint minden jó dráma, ez a kiállítás is keveri a hangulatokat, a nélkül, hogy az alaptónusból kiesnék. A nagy tragédia hatalmas páthosza teljes hatással érvényesül, bar a cselekmény hatását komikus és humoros intermezzók is tarkítják. A csataképek, fegyverek, vértanui ereklyék sötét környezetéből, itt is, ott is, ki-kibukkan egy-egy torzkép, a melyen, hol mi csufolódunk az osztrákkal, hol az velünk. De tudjuk, hogy az idegen nemzetek karikatura rajzolói ugyancsak kihasználták azt a küzdelmet, a mely akkor Magyarország földjén folyt. S nem kis elégtételünkre szolgál, hogy az idegen képiro számszámok, egyetlenegy esetben sem a mi rovásunkra üzték tréfáikat.

Nem kicsiny dolog az, mert hisz a kor

hangulatait, a diplomáciai óvatossággal beszélő, komoly lapoknál sokkal őszintébben tükrözik vissza a nem komoly viccz-lapok. S ezek viszont arról tesznek bizonyosságot, hogy Európa szíve velünk volt akkor, ha cselekvését a kormányok politikai érdekei más irányba terelték is.

Ennek a ténynek egyébként komoly bizonyosságait találjuk itt: minden faju emlékeit annak a példátlan ünneplésnek, a mely Kossuthot, a magyar ügy megszemélyesítőjét, két világrészen keresztül kísérte; különösen az angol és amerikai sajtó nem győzött betelni Kossuth-tal, minden lépését és minden szavait megörökítve képben és írásban.

Akkor dívatban voltunk, mert erősnek és élni akaróknak mutattuk magunkat. De az idő elmúlt s számunkra nem maradt belőle egyéb, mint ez a kiállítás.

Inczedy László.

### BELFÖLD.

#### Pulszky Ferencz Jellasichról.

Pulszky Ferencz a »Pesti Hirlap«-ban a hadügyminisztérium sugalmazott röpiratával foglalkozva, a következő helyes sorokat írja: »Czivilista észszel csak azt látjuk, hogy már annyira növeljük haderónket, miszerint azt háboru esetében élelmezni nem lesznek képesek; pedig czivilista nézetünk szerint az élelmezés kérdése, mely a sugalmazott szerző szerint is megoldva még nincsen, sokkal nevezetesebb, mint a békeállomány szaporítása. Egyébiránt a röpirat is elismeri a népseregek nagy fogékony-ságát erkölcsi benyomások iránt s ez az, a mi bennünket aggodalomba ejt. A szaktisztek kérkednek ugyan a sereg kítűnő katonai szellemével, de azon szellemet, mely egy ezredet arra lelkesít, hogy a komédia-s-tábornokot dicsőítse (nem tudjuk a pákozdi kudarczot-e, vagy a hegyesi vereséget), nem fogadhajtuk el a győzelem zálogául. Az ország szívesen áldozna milliókat azon hagyományok megváltoztatására, melyek talán a sereg büszkeségét képezték, de mégis Magentára, Solferinóra és Königrätzre vezettek.«

#### Az Uselácz-ügyből sajtóper.

Bicontini fiúmei rendőrfőnök a Bilanzia legújabb számának nyiltevényében alaptalanoknak nyilvánítja mindazokat a támadásokat és gyanúsításokat, a melyek az Agramer Tagblattban ellene megjelentek s egyszersmind rágalmaszások miatt pört indított az említett lap és ennek a lapnak a levelezője ellen is.

**Elismerés Ugronnak.** Ugron Gáborhoz, mint a 48 as pártkör e nökéhez, több bizalmi nyilatkozat érkezett, melyekben megköszönik a pártkörnek a közigazgatási törvényjavaslat ellen kifejtett munkásságát. A nyilatkozatokról Ugron Gábor a kör októberi értekezleten tesz majd jelentést.

**A munkaszünet és a zsidók.** A zsidó kereskedők országos értekezlete által kiküldött bizottság még e hónapban átnyújtja Baross Gábor kereskedelemügyi miniszternek a memorandumot a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényre vonatkozó szabályrendeletnek módosítása tárgyában. A több ivre terjedő, részletesen megokolt emlékirat hangsúlyozni fogja, hogy a kérvényezők nem kivételt akarnak, hanem olyan általános szabályt, mely a törvényt az egész kereskedő és iparos osztályra nézve elviselhetővé teszi. A memorandumot egy több tagból álló küldöttség fogja átnyújtani a miniszternek.

**Három főpap.** A Temesvárer Zeitung a kormányhoz közelálló körökből értesül, hogy Hidassy Kornél szombathelyi püspöknek hercegprímássá kinevezése befejezett tény. Épp úgy elhatározott dolog Schlauch Lőrincz nagyváradi püspöknek kalocsai érsekké és Belopotoeczy Kálmán tabori vikáriusnak zágrabi érsekké leendő kinevezése. Az illető lap tudósítója kezeskedik, hogy e kinevezések legközelebb közzétételnek.

### KÜLFÖLD.

**Magyar gazdák Prágában.** Az orsz. magyar gazdasági egyesület tagjainak egy nagyobb csoportja Baranyay István és Baross Károly titkárok vezetése alatt Prágába érkezett, hol a kiállítás rendezőbizottsága részéről igen előzékeny fogadtatásban részesült. A gazdákat rendkívül meglepte a kiállítás, mely terjedelmre és minőségre föltűnül a tavalyi bécsi, és megközelíti az 1885. évi budapesti kiállítás mezőgazdasági és erdészeti csoportjait. A kirándulók csodálkozásukat fejezték ki az őket kalauzó cseh gazdák előtt, hogy a magyar kormány még nem gondoskodott a cseh kiállítás tanulmányoztatásáról. A magyar gazdák megtekintik a Prága környékén lévő nagyobb mintagazdaságokat is.

**Az éhínség Oroszországban.** Posenben nagyon szomorú hírek érkeznek Oroszország sok kormányzóságában, különösen pedig a Volga mellett, az éhínség szedi áldozatait. Vorones kormányzóságban sok ezer munkás kenyérrért rimánkodik. A legközelebbi napokban ismét rendkívüli gyűlést tart a miniszteri bizottság, hogy módot keressen a nagy nyomor enyhítésére.

Quartier de Pré-Salé á la purée de Pommes  
Viandes froides á la Geleé  
— Roastbeef au Cresson  
Epiuard au Beurre  
Oeufs sur le plat, á la Coque, Béonillés,  
Fromages : Gruyère, Brie, Hollande Fruits,  
Vin de Médoc, Graves, Pouilly, De la Bière  
Café et Liqueurs.

Ezen gazdag menu rendelkezésére áll a vendégeknek, és következőket lehetett szabadon választani: Beurre, hors-d'oeuvre, 2 pecsenyét a menu szerint, fromage és desserts,  $\frac{1}{2}$  üveg bor (Médoc, Graves vagy Pouilly) vagy egy üveg sör, fekete kávé és liqueur vagy cognac.

A kenyéret ráadásul adják. Franciaországban és Schweitzban mindég elegendő mennyiségű kenyéret tesznek fel az asztalra, á la discretion. A párisi kenyér már évszázadok óta híres, mint minálunk a fehér czipó.

Maga az étterem fejedelmi, kupolás, aranyozott terem, melyben 400-500 ember elfér.

Ha valakinek több borra van szüksége, 1 francért kap egy  $\frac{1}{2}$  üveggel. Gyermekek hét éven alól csak 3 francot fizetnek, természetesen bort, kávé és cognacot nem követelhetnek. De hát a gyermeknek sokkal több esze is van,

semhogy az ilyen emésztéstgátló szereket reclamálná.

Mindenkinek ajánljuk, hogy Párisban tartózkodása alatt, mindennap menjen el a Grand Hotelbe dejeuner-re, mert jobban és olcsóbban semmiféle Restauratóban nem étkezik. Hazi gazdánk állítása szerint a dejeuner ajándék azért a pénzért, és csak a reklám kedvéért szolgáltatják ki. A diner-n már haszna van, de erre már máskor térek vissza, minthogy az nap nem voltunk képesek diner-zni.

Délután a börszét kerestük fel, melynek külseje nagyon hasonlít a Madeleine templomhoz, az igaz, hogy mindkét helyen istent imádnak, csak hogy amott aranyborju az isten, míg emitt az igazi istennek áldoznak. Mai időben már a papság sem zárkodik el az aranyborju imádatától. A római pápa semmit sem fogad szívesebben, mint a péterfilléreket.

Van is olyan zsidó a börszén a bornyúimadás körül, hogy innen megfutamodva meg sem állottunk a Palais des Invalides-ig, azaz nem futva, de koczogva mentünk omnibuson; de elkéstünk, mert a hármat éppen ütötte, és a vén rokkant huszár semmiféle borralvaló kedvéért sem akart kérésünknek eleget tenni. Így tehát le kellett mondani I. Napoleon sir-

jának megtekintéséről. Ilyen a nemezis, minek is mentünk az aranybornyúhoz.

No de megvizsgáltuk egyik utitársunk, mondván, hogy holnap a börze megkerülésével talán korábban juthatunk ide, és akkor a mulasztást helyrehozhatjuk. Ugy is volt.

De még az augusztus 6-iki programnak nincsen vége.

Vigasztalásul kikocsiztunk a Boulogni erdőbe. Előbb azonban benéztünk még a Grands Magasins du Bon Marche-ba, mely a Louvre nevű társának mása, de oly sok népet találtunk benne, hogy jobbnak láttuk mihamarább ide levegőt színi az erdőben.

A Champs-Elysées-n keresztül hajtattunk a Boulogni erdőbe. Az Arc de Triomphe de l'Etoile-nál megállapodtunk. Ezen diadalkaputól mint központból tizenkét nyílegyenességű utca indul ki, ezek a híres Avenue-k.

Az erdő árnyas terén megpihentünk, azután tavát, vízesését és barlangját megtekintettük, és visszajövet szállásunkon Hotel Blondelbeo valami csekélységet ettünk, mert a Grand Hoteli dejeuner miatt még most sem voltunk éhesek.

Estve 10 óraker betekintettünk a Musée Grévin-be, a hol viaszalakokból vannak elhalt

**A schwarzenauai megbeszélések.**

Schwarzenauban, a hol jelenleg királyunk és a német császár tartózkodik a maiesi kastélyban, a hol Caprivi kancellár és gróf Kálnoky konferálnak és a hová Reuss herceg német nagykövet is megérkezett, úgy látszik, fontos megbeszélések történnek. Hogy a két uralkodó a harmadik szövetségessel, Umberto királlyal is állandó érintkezésben áll: erre látszik mutatni az a körülmény, hogy Umberto király Rudini miniszterelnököt monzai kastélyába hívatta. Mindenesetre elég ok van arra, hogy a hármasszövetség helyzetét az események egész sorozatával szemben komolyan megfontolják, különösen mióta a konstantinápolyi események a török főváros felé terelik a politikai világ figyelmét.

**Ujdonságok.**

\* **Welenszky Mátyás** bünperének újabb végtárgyalását ma délelőtt kezdette meg a kir. törvényszék. A végtárgyaláson ezuttal maga a törvényszék elnöke Jelenffy K. elnökölt s a tárgyalásnak már eddigi menetén is meglátzott a vezetésben beállott változás. A multkori védő dr. Löfkovits Márton nem jelent meg a tárgyaláson s a védői tisztet ezuttal a hivatalból kinevezett Ujváry István ügyvéd teljesítette. Az ítélet tanács tagjai Ujhelyi András és Konrád Sámuel törvényszéki bírák, a végtárgyalási jegyzőkönyvet pedig Tatta Ferenc jegyző vezeti. A közzéadott dr. Dicsőffy Sándor kir. alügyész, a magánvádat Gyügyei József ügyvéd képviseli. — A mai végtárgyalás, annak a tisztázásával vette kezdetét, hogy vajjon az újabb végtárgyalás is zárt ajtók mögött menjen-e végbe, vagy nyílt ülésben, s ezt a kérdést a védő azon kijelentése után, hogy semmi olyan előterjesztés, mely a közérköleségi tekintetekbe ütköznék, részéről tétetni nem fog, a nyílt ülés elrendelésével nyert megoldást. Ezután felolvastattott a vádhatározat, majd a mult végtárgyalás terjedelmes jegyzőkönyve, mely, mellesleg szólva, mindenben igazolja az ügyben annak idején kifejtett álláspontunkat. A jegyzőkönyv fölolvastása alatt nem mindennapi tanulmány tárgyul szolgálhatott a csakugyan csinos szemrevaló panaszosnő magatartása, a ki különösen ama passzusoknál, melyek a vádlott előadásának ama részleteit tartalmazzák, a mik szerelmőknek bensőségét s a vádlottnak a panaszosnő elhídegülése miatt kétségbeesett lelkiállapotát festik, nem tarthatta vissza esendes zokogását. A

és élő személyiségek, egyes és többes csoportokban, természetes nagyságban és öltözékben állva, ülve, beszélgetve, felállítva, részint fülkékben, csarnokokban, részint a teremben lóczákon, úgy hogy sokszor élő embereknek hittük, és kitértünk előlük. A földalatti helyiségekben forradalmi emlékek vannak a rémuralom idejéből.

Ezen museumban magyar cigányzene játszott.

Innen 11 óra körül a Montagne Russe-be mentünk. Mindkét helyre belépti díj mellett jutottunk be.

A Montagne Russe esteli mulató hely, mint a Moulin rouge, csakhogy itten nem a quadrille járja, hanem különböző wurstel-praterszerű mutatványok. Többek között bemutatja itt egy társaság a hastánczot, danse du ventre.

**Dr. Legányi.**

**Gondolatok.**

Az előkellő embereket a góg teljes hiányáról lehet felismerni.

A bolond tiszta pillanatában megdöbbsent és bosszant, mint a fiakker-ló — ha vágat.

végtárgyalási jegyzőkönyv fölolvastása után kezdetét vette a bizonyítási eljárás ujra fölvétele. A panaszosnő épp úgy mint a vádlott mai előadásai semmi újabbat nem tartalmaznak, s lényegökben megegyeznek az előbbi végtárgyaláson tett vallomásaikkal. — Welenszkytől kérdezte a kir. ügyész, hogyszere-e még Schreiermet? Welenszky azt felelte, hogy tiszteli és még mindég szereti s most is meghalna érte. — A tanuk kihallgatását 12 ó. kezdték meg. Érdekes volt a Sarkadi Lajos utczaseprő vallomása legalább annyiban, hogy csak tolmács segítségével volt kihallgatható, mert olyan siket a szegény, hogy a törvényszéki szolgát kellett mellé állítani, a ki a kérdéseket aztán a fülebe kiabálta. Mikor a napidíj iránt megkérdezte, 10, mondá tiz krt kért megállapíttatni, mert ugymond — annyit fizet annak, a ki helyette ma d. e. az utczát seprí. Azután Zsiga Józsi cigányprimást hallgatták ki, a ki nem tudott egyebet, mint azt, hogy állapítsák meg neki, a mennyit összemuzsikálhatott volna, míg azidőt itt kellett töltenie a multkor és — azt mondja — „kiforgatták az egyéni jogaiból.” Gasparik pinczérnek azt mondta a vádlott a szemébe, hogy hamisan esküszik arra, hogy revolvert látott nála, a miért az elnök rendreutasította. Kecskeméti Károly aztán az előbbi vallomását megerősítette. — Bozoky János a vádbeli cselekményt megelőző napon semmi feltűnőt nem tapasztalt a panaszos és vádlott magatartásán. Weisz Sándor, a vádlott volt főnöke, igazolja ujabbban is, hogy a panaszos nő többször kihívólag fel s alá járt a bolt előtt. Vádlott az utóbbi időben rendkívül szórakozott volt s a munkáján is megáltszott, hogy máson jár az esze. Ő boltjában csak cognacot tart, s abból két pohárral nem igen szokott megártani. — Eötte a vádlott egy izben úgy nyilatkozott, hogy csak a halál fogja megváltani. Debreczeni Gábor a vádlott volt házigazdája 8 hó előtt mindig a legjobb embernek ösmerte a vádlottat. A panaszosnő többször megfordult a vádlott lakásán s kétszer-háromszor saját szemével is látta. Németi Sándorné is úgy mondja, sőt azt állítja, hogy minden hónapban volt nála 1—2-szer, mikor beteg volt járt az ápolására, sőt házassága után is egyszer. Németi Sára is azt állítja, hogy jött d. e., d. u., a nap különféle részeiben. Szücs Károly fegyverszakértő megerősíti előbbi vallomását, mely szerint a revolver az elkobozott töltényekkel csak akkor alkalmas ölesre, ha a töltény lágyszereket talál. Skott Lajos vasárú inas ismétli multkori vallomását. Felolvastattott ezután a vádlott lelkiállapotáról szóló orvosszakértői vélemény, mely szerint vádlott több izben szenvedett súlyos betegségben, így még 1868-ban hagymázban. A panaszos nővel való viszonya pedig túlzott érzékiségben excedált. A vádlott idegrendszerre nagymérvű kicsapongások miatt szerfelett ingerlékeny ugyan, de beszámíthatóságát csökkentő jelenségek elő nem fordulnak. A 40 éves férfi szokatlan és kielégíthetetlen érzékisége azonban ingerült lelki állapotát némileg megmagyarázza. Ezzel a bizonyítási eljárás befejeztetvén, a vad- és védbeszédnek megtartása d. u. 3 órára elhalasztott, miután a tanuk újabb meghíttelése a felek hozzájárulásával mellőztetett.

\* **Közigazgatási bizottság.** Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága szombaton d. u. tartotta meg rendes havi ülését. A polgármesteri jelentés szerint mult hóban a rendőrség által letartóztatott 137 egyén. A r. kapitányság 22 iparigazolványt adott ki. A katonai létszám volt: közös hadseregbeli 1160 ember, 277 ló, m. k. honvédségnél 1592 ember 590 ló. A lakosság által állami adó fejében befizetett 87.883 frt 52 kr. A községi bíróság ügyforgalma: hátralék 19, új panasz 297 — összesen 316 ügy.

\* **A szabadságharczi emlékek** kiállítására, mint fővárosi levelezőnk értesít maga Kossuth Lajos is küldött tárgyakat Hentaller Lajos orsz. képviselőhöz. Elküldte azt az ezüst koszorúcskát, melyet a vitézségi érdem-

kereszt jelvénye gyanánt viseltek hőseink. A Kossuth által beküldött példány Ihasz ezredesé volt. A szabadságharcz alatt magának az érdem keresztnek elkészítésére nem volt idő; Kossuth azonban később Turinban a Debreczenben megállapított terv emlékezete után elkészíttette azt, s most beküldötte a kiállításra. Elküldte továbbá Kossuth az »Iratat« III kötetében említett honvéd érmet s az érem bélyegzőt is. Ez az érembélyegző remek vésés s mint Kossuth Hentallernek írt levelében mondja, ezer frankba került.

\* **Esküvő.** Diszes esküvő ment végbe szombaton f. hó 5-én d. u. 6 órakor a debreczeni református nagytemplomban. Ekkor esküdtek örök hűséget egymásnak Dicsőfi József, a helybeli ev. ref. egyház ifju lelkésze s szíve választotta a szép és művelt Harsányi Gizella kisasszony. A szívek igaz szerelmének e nem mindennapi ünnepe nemcsak az ifju parnak s hozzátartozóiknak, de mindazoknak vált ünnepévé, kiket a nagy tudományu ifju költő — pap imáival, beszédeivel annyiszor elragadtott. A nagy temglom zsufolásig megtelt a legválogatottabb közönséggel, melynek legnagyobb részét természetesen a hölgyek képezték, a népszerű ifju pap volt lelkes választói. Az esküvőnél násznagyok voltak, Tóth Sámuel hittanár és Konecz Elek bízt, hivatalnok. Nyoszolyó asszonyok: özv. Harsányi Sándorné és Konecz Elekné urhölgyek. Vőfélyek: a vőlegény három ifjabb testvére Dicsőfi Sándor kir. alügyész, Dicsőfi Béla mérnök, Dicsőfi Kálmán mérnök. S ezeken kívül Pájer József kereskedő, Dr. Bakos Imre ügyvéd s Bacsó Dezső bízt. hivatalnok urak. Nyoszolyó leányok: Harsányi Ilona, Harsányi Margit, Harsányi Emma, Kálmánchelyi Irén, Katona Mariska (Kecskemétről) és Bacsó Margit kisasszonyok. Az esketést Könyves Tóth Kálmán ref. lelkész végezte, kinek emelkedett szellemű beszéde az egész közönséget mélyen meghatotta. A menyasszonyi háznál tartott családias jellegű, gazdag lakoma után az új pár Balaton-Füredre utazott.

\* **Kinevezés.** A debreczeni főügyész Ziegler György pancsovai ügyészségi irnokot a máramaros-szigeti ügyészséghez irnokká nevezte ki.

\* **A roppant forróság,** mely a város levegőjét néhány nap óta türhettelenné teszi, úgy látszik általános az egész világon. Boszniában rendkívül sok bajt okoz a szárazság, Oroszország déli részén a kutakból egy csöpp viz sem meríthető már s Franciaországban olyan rendkívüli a hőség, hogy, mint Troyesből távirják, a hadgyakorlatok alatt három katona — napszúrás következtében — meghalt.

\* **Tanítóképeségi vizsgálat debreczeni főiskolánkban.** A mult hó 26—29 napjain tartott tanítóképeségi vizsgálat eredményéről a következőkben számolunk. A jelentkezett 12 hittanhallgató közül jeles (1) oklevelet nyertek: Dombi László és Barla Szabó Jenő, jó (2) oklevelet: Diószegi Mihály Szilágyi Imre és Zih Sándor, elegendő oklevelet heten: így mind a 12-en képesíttettek. A tanítók és tanítójelöltek közül egész vagy befejező vizsgálatra jelentkezett 22, vallástani kiegészítő vizsgára 5, rész-vizsgára 11, összesen 38. Kitűnő (1) oklevelet nyert Tóth Lajos H.-Szoboszlóra meghívott segédkantort, jeles (2) oklevelet nyertek: Bán István nádudvari, Pokoli Kálmán n.-szalontai, Szele János n.-bajomi, Ujházi Sándor karczagi, Viski József t.-derzsi tanítók; elegendő oklevelet nyertek heten; 9 vizsgázó egy vagy több tárgyból javításra utasíttattott. A vallástani vizsgára jelentkezők közül képesíttetett 4, javít 1. A rész-vizsgálatot tevők nagyobb része alapos készültséget tanúsított.

\* **Az ügyvédi kamarából.** A debreczeni ügyvédi kamara Kulifay Márk kunhegyesi ügyvédet a kamara jegyzékéből elhalálozása folytán kitörölte, s irodája részére dr. Végh Sándor kunhegyesi ügyvédet rendelte ki gondnokul.

\* **Személyi hir.** Deák József pénzügyigazgatói helyettes köruton van, hogy a hajdumegyei községek és városok adókezelését, különösen az illeték-kezelést felülvizsgálja.

\* **M. Pércsről** írják lapunknak a következőket: F. hó 4-ére virradóra itteni lakos özv. Fene Józsefné házában ablakán ismeretlen tettesek behatoltak s onnan 100 frt készpénzt s mintegy 100 frt értékű ruhaneműt s más tárgyakat elraboltak. Ugyanazon éjjelen a „Csillagos” korcsmánál több dézsás oláhot megtámadtak s tőlük lovat akartak rabolni, miután azonban ezek ellenállottak, a rablók egyet közülük meglöttek, s a golyó állítólag a lábfejét találta. F. hó 5-én éjjel pedig itteni lakos Gali János Debreczenbe eladás végett dinnyét és más zöldséget szállítván, az országuton állítólag három egyén, kiket cigányoknak vélt felismerni, megtámadta s szekerét megakarták rabolni, ő erre a szekérről leugrott s egyet üldözőbe vett, mire a támadók közül egyik hátulról bottal megütötte erre Gali János segélykiáltására megérkezett egy másik utána haladó pércsi ember Pesti János, mire a rablók elmenekültek; ugyanazon éjjelen szintén a Debreczen-mikepércsi országúton egy sárandi szekérről kenyeret raboltak. Mult aug. hó 16-án is követtetett el községünkben egy betöréses lopás, amelyet a csendőrségnek mai napig sem sikerült kideríteni, különben abból is látható, hogy mily lanyha felügyeletet gyakorol a csendőrség, hogy f. hó 4-én virradóra, midőn az elől említett rablás történt, a járőr épen szolgálatban volt községünkben, de valószínűleg aludhattak, miután az esetről csak reggel értesültek másról, amikor már semmit nem tehettek.

\* **Kinevezés.** Debreczen város mérnöki hivatalának személyzetét a szervezés és módosítása folytán csak most nevezte ki g. Dégenfeld főispán. Főmérnökké Balogh Mihályt építési mérnöké Sihal Gézát, közlekedési mérnöké Tikos Imrét, földmérővé Berényi Gábort nevezte ki, a kik ezeket a hivatalokat eddig is viselték. Utbiztosokká kinevezettek: Kovács Elemér és Rácz Antal.

\* **A zsidó anyakönyvi ügyek** rendezése ügyében szerkesztett beadványok bélyegmentesek. A zsidó anyakönyvi kivonatok azonban annyi 50 kros bélyeggel látandók el, a hány keresztelési, esketési és halál eset bennök előfordul. Így rendelte ezt el legújabbán a pénzügyminiszter.

\* **Telefon állomások.** A bárándi posta, illetve táviráda-hivatalban, továbbá Szerrep, Udvari, Nagy-Bajom, Nagy-Rábé, Torda postahivatalaiban és a saápi vasúti állomáson állami telefon hivatalok állítottak fel.

\* **Egy év egy csirkéért.** Valami Mócz Germán nevű oláh atyafi szörnyű módon lakolt a törv. előtt egy lopott csirkéért. Az egyetlen aprómarha ellopásáért kerek esztendőcskét kapott.

Az elítélt némi meglepetéssel fogadja a szentenciát és nagy hajlamot mutat az apellálásra.

— Nyugodjék meg, mert többet is kaphat; figyelmezteti egy bíró. — Aztán bánja meg a bűnét!

— Meg is bántam már. Ha tudtam volna, hogy egy csirkéért egy évet kapok: inkább ökröt loptam volna!

\* **Névmagyarosítás.** Krausz Dávid debreczeni lakos úgy a saját, valamint József és Erzsike nevű kiskorú gyermekeinek vezetéknévét Kovácsra magyarosította.

\* **Tíz krajczáros bank.** Hajdu-Böszörményben első takaré- és hitelegyesület cím alatt szövetkezet alakult, melynek célja a takarékosági hajlam fejlesztése s a tagok hiteligenyeinek kielégítése. Az egyesület havi 10 kros fizetésekre van alapítva s október 4-én kezd meg működését. Eddig 2000 törzsrésztvény van jegyezve, az aláírások azonban napról-napra szaporodnak.

\* **Főbe ütötte** egy kövel Nagy Sándor tengeri morzsoló a nagy templom előtt Somogyi Kálmán napszámot. Ez jelentést tett a rendőrségnél. Állapota nem veszélyes.

\* **Az alsófoku kereskedelmi iskola** növendékei f. hó 10-én (csütörtökön) d. u. 5—6 órában iratkozhatnak be, mit azon megjegyzéssel hozunk köz tudomásra, hogy a törvény értelmében a tandíjat a főnökök tartoznak félevenként előre lefizetni. A beiratásra szolgáló űrlapok megelőzőleg átvehetőek az iskolaszolgánál.

\* **A nagyváradai zsidó-diákok ügye.** A mióta a nagyváradai főreáliskola fenn áll, a szombati napon soha sem volt előadás, mert a tanulók nagyrésze zsidó vallású s erre való tekintettel a miniszter megengedte, hogy e nap szünet legyen. Az új főigazgató: Kuncz Elek azonban elrendelte, hogy az új tanévben szombaton d. e. is legyen előadás s e helyett szerdán d. u. lesz szünet. Most a szülők, sőt a zsidó hitközség kebelében is mozgalom indul meg az iránt, hogy a főigazgatót intézkedésének visszavonására kerjék s esetleg a közoktatásügyi kormánytól keressenek orvoslást, a mely régebben a kedvezményt megadta.

\* **A »Független újság«**, Verhovay Gyula lapja, a tegnapi számtól kezdve h e t i l a p p á változott át.

\* **A diósgyőri vas- és aczél-gyár** részére 1891. és 1892. évben szükséges bányás és műszerfa szállítása iránti írásbeli ajánlatok folyó évi szeptember hó 27-ig a m. kir. államvasutak igazgatóságához (Bpest, Kőbánya-ut) nyújtandók be. A pályázati hirdetmény az alulírt kamaránál megtekinthető. Debreczen, 1891. szeptember 4. A kereskedelmi- és iparkamara.

\* **Álhir.** Városunkban pár nap óta azon hír kering, hogy Giacomo Merighi léghajós, ki Debreczenben négy ízben fölszállott, Nagyváradon lezuhant a magasból s szörnyet halt. Az egész hírt üres mende-mondának kell tekintenünk, mert se a nagyváradai, se a fővárosi lapok mit se tudnak róla.

\* **Amerika nevének eredete.** A tudós világ már rég tisztába jött azzal, hogy Amerika a flórenczi Vespucci Amerigo keresztnevéről nyerte elnevezését. Az újabb időben Jules Marco állította fel a merész hipotézist, hogy e végmeggyökerezett vélemény téves. Thomas Belt eszak-amerikai utazó szerint ugyanis Nicaragua államtól északra van a Sierra Ameriqua, mely aranyban bővelkedik és melyben a hasonnevű gyöngye indián törzs lakik. Ettől a hegláncztól, melyről eddig a geográfának még csak sejtelve sem volt, származtatja Marco Amerika nevének eredetét. Szerinte Columbus emberei terjesztették el Sierra Ameriqua nevét Spanyolországban s így jutott el egész Európába, hol mindenki csodadolgokat beszélt ama hegláncz aranybányáiról. Meghalotta ezt Vespucci is s keresztnevének hasonlatossága által elhitette a ó-világgal, hogy az új világrész az ő nevével nyerte elnevezését.

\* **A reáliskola.** A debreczeni államosított főreáliskola ünnepélyes átvételével és megnyitásával a közoktatásügyi miniszter Békessy Gyula tankerületi főigazgatót bizta meg.

\* **Felhő szakadás Párisban.** A francia fővárosban pénteken este óriási felhőszakadás volt, mely ugyan csak néhány perczig tartott, de mégis négy életbe került. Egy kertész és cselédek a villám ütött agyon; két csatorna-munkást, kik a Madeleintemplom közelében levő fűcsatornában dolgoztak, a betóduló víztömeg elborította s az ártovább vitte őket Asniéresig, hol holttesteiket, szombaton reggel megtalálták. Összevagdossott véres kezeik elarulták, hogy a telefon-sodronyokba akaszkozdv akarták életüket megmenteni. Különös képet nyújtottak a felhőszakadás alatt a boulevardok, több száz ezer patkány hemzsegett rajtuk, melyek a csatornákból menekültek s ijedtükben kávéházakba és kapuk alá iramodtak. Csak nehéz küzdelmek után sikerült őket ismét elkergetni.

\* **Jótekonyság.** A Törő-féle vendéglőben létező asztal-társaság tegnap egy szerencsétlen vak ember részére 5 frtot rakott össze. A széptelt önmagában hordja jutalmát.

\* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonoknak és jóismerősöknek, kik feledhetetlen jó férjem, édes apánk, illetve nagyapánk: néhai Jedlovsky Jánosnak tegnap délutáni végtisztességtételén megjelenni szívesek voltak s részvételüket nagy fájdalomunk enyhítésére képen nyilvánították, ez uton mond halás köszönetet, Debreczenben, 1891. szept. 7-én, a gyászoló család.

\* **Eltűnt napernyő.** Ha olvasóink valamelyike ismeri azt a kis lányt, ki a Dicsőfi József ur esküvője alkalmával a nagytemplom északi oldalának második székéből egy ott felejtett piros-sárga napernyőt magához vett: figyelmeztesse, hogy a ki a talált tárgyat 8 nap alatt a hatóságnak át nem adja, jogtalan el-sajátítás vétsége miatt becsukják. Ha pedig leteszi a templom-örmél, vagy a kapitányságnál: illő jutalomban fog részesülni.

\* **A lefejezés után.** Boinet Ede a »Revue scientifique«-ben egy csomó leírást ad a lenyakazott embereken a kivégzés után közvetlenül történt megfigyelésekről saját tapasztalatai, részint mások közlései után. Elég sokan irtak erről, de Boinet azzal egészíti ki, hogy az elektromosság hatását is hozzá csatolja. Elmondja, hogy a test, mikor a fejet már elválasztották tőle, még több perczig rángatózik, s ezt a rángatózást a villamos áramlat 10—15 perczig is előidézi és csak azontul halnak el az idegek. Nemcsak a végtagok mozognak, hanem a mell is emelkedik. Boinet állítja, hogy egy kivégzett teste a halál után három percz múlva kezdett — izzadni. — A halalos verejtéknek ily késő serkedését tapasztalta egy ízben főn is, melyről a hóher kosarában rátapadt fűrészpont letörülvén, ámulva látta a rásütő napfényen, hogy a verejték harmata mint lepi el a homlokot, a szem üreget, az orrczimpáit. — Szerinte a lenyakazottak arcvonásain az iszony és rémület kifejezéseit tisztán ki lehet venni, mignem az ólomszürkeség el nem borítja s a vonások meg nem fagnak. A száj kinyílik, a fogak összeszorulnak, a szem kidülled. A francia orvos három perczre teszi azt az időt, mikor a nyakra visszaillesztett fő még megérzi a testet érintő elektromos áramlatot, s az ajkak, az orrczimpák, a szemhéjak megmozdulnak, sőt az ajkak oly mozgást is tesznek, mintha lélekzetet akarnának venni. — Leghamarabb a szem érzékenysége szűnik meg, legtovább pedig a szájszélek mozgékony-sága tart.

## CSARNOK.

### „EZEREGY RÖGESZME“.

— Regény. —

Írta: **Dumas Sándor.**

Fordította: **Publik Ernő.**

(Folytatás.)

Toni mama eközben eltűnt az ajtó mögött, melyet nyitva hagyott maga után, valószínűleg közölni akarta urával azt, amivel Jacquemin őt megbizta.

Őt percz múlva megjelent a kapu küszöbén az elő hívott, két más ember kíséretében. Még most is a szemem előtt lebeg az utca képe.

Jacquemin tudvalevőleg a földre rogyott. Előtte állott a Fontenay-aux-Roses-i polgármester, akit Toni mama kihívott. Az ajtó közt, az a két uriember szorongott, akikről majd később kimerítőbben fogunk szólni.

En a hársfa mögött állottam, mely a nagy utcán volt, s innen az egész Diana-utat beláttam. Balfelől egy nagy tömeg férfi, asszony meg gyerek volt, a gyerek böggött, hogy az anyja ölbe kapja, hogy jobban lsson.

A tömeg mögött egy nagy ház első emeleti ablakán egy pék dugta ki a fejét, az inasával beszélt, aki az utcai járdán állott; azt akarta tőle megtudni, hogy nem Jacquemin a fuvaros-e az, aki itt elszaladt; majd az ablakon át világozást lehetett észrevenni, — a patkó-kovács jött be az ajtón, s műhelyéből beszivárgott a tűzvörös fény, melyet egy inas a nyiszorgó fuvóval élesztgetett.

Igy nézett ki az utca.

A Diana-utat illetőleg, azon az embertőmegen kívül, melyet az előbb leirtunk, csak-

nem üres volt. Az ut sarkán két csendőr kezdett feltűnni, akik a czirkálást a mezőkön már befejezték, s nem is sejtve az alkalmatlanságra, mely reájok várokozik, lassan lépegettek felénk.

A falu harangja  $\frac{1}{4}$ 2-őre kondult.

## II.

## A 13-dik szám.

A harangkondulás végső elhaló rezdülésébe belevegyültek a polgármester első szavai.

Jacquemin — mondá — remélem Toni asszony hozzám jöve esztelenül mondta, hogy a feleséged halva van, és hogy őt te gyilkolád le!

Nem! polgármester ur! az igaz! — válaszolt Jacquemin — Hurczoltasson a börtön fenekére, mondassa ki gyorsan fejemre az ítéletet.

E szavaknál lábra iparkodott állani, de némi hasztalan erőlködés után vissza hanyatlott, mintha a csontjai elroppantak volna.

Menj a pokolba, hiszen te örült vagy, mondá a polgármester.

Nézzé a kezeimet! — feleli az.

És az felemelte véres kezeit a magasba, melynek lapos ujjai úgy néztek ki, mintha karmok lettek volna.

A bal egész csuklóig, a jobb majdnem könyökig merő vér volt. — Jobb kezén a hüvelyktől kezdve egy jókora sebből, melyet alkalmasint az áldozat küzdelmében ejtett a gyilkoson fogaival, egy fris vér szalag szivárgott le karjára.

Eközben a csendőrök is megérkeztek, — mintegy tíz lépésnyi távolban megállottak a gyilkos előtt, s szikár lovaik hátán végig tekintettek a helyszínen.

A polgármester oda intett nekik valamit, mire azok leugrottak lovaikról, s a gyeplő szárait oda dobták egy legénynek, aki hivataloszlói sapkát hordotta a fején. Aztán oda mentek Jacqueminhez, s karjánál megtámasztották.

Ellenszegülés nélkül engedte az magát egy ember apathiájával, akit csak egy gondolat foglalkoztat.

Ugyane pillanatban megérkezett a helyszínére az orvos és a rendőrbiztos is, akik értesülve lettek az esetről.

Jöjjön csak Robert ur, jöjjön öcsém uram! — kiáltá a polgármester.

Robert ur volt az orvos, — öcsém uram a rendőrbiztos.

Jöjjön már az Isten szerelmére, csaknem azon voltam, hogy elő hozatom!

Nos, mi az ujság? — kérdé az orvos tréfás arckifejezéssel — valami gyilkosság, — amint hallom.

Jacquemin nem felelt.

Mondja csak Jacquemin — folytatá az orvos — csakugyan igaz volna az, hogy maga meggyilkolta a feleségét?

Jacquemin egy árva szót sem szólott. — Amennyiben önként jelentette fel magát — mondá a polgármester — azt hiszem, inkább egy bolond pillanataról lehet szó, mint való ságos büntényről.

Jacquemin — mondá a polgármester — beszéljen komolyan! Csakugyan megölte a feleségét?

Hasonló néma hallgatás.

Na hát mindjárt meg fogjuk mi azt tudni — mondá az orvos — nem a 13-ik szám alatt lakik?

Igen! — felelék a csendőrök.

Nos, Ledru ur — folytatá az orvos a polgármesterhez fordulva — menjünk el oda! Én nem megyek, — nem megyek! hörge Jacquemin, — s úgy kiszakította magát a csendőrök kezeiből, hogy ha meg akart volna ugrani, mire eszébe jutott vola valakinek, hogy üzőbe vegye, már száz lépés előnyt nyerhetett volna.

(Folyt. köv.)

## Debreczeni ingatlanok forgalma

a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál f. évi augusztus 2-től szept. 5-ig.

(Vége.)

Vas Sándor veszi, Nagy Sándor és Nagy Juliánna Bakos Jánosné házat 1875 forintért.

Nagy Imre és neje Györi Eszter veszik, Simon József és neje Major Sári új földét 80 forintért.

Markus András és neje Kovács Appolónia veszik, Kallai István és neje Borsos Zsuzsanna ház és új földével 1195 frtért.

Veres Imre és neje Kis Zsuzsanna veszik Diószegi Sándor csapó kerti szőlőjét 340 forintért.

Réti Ferencz és neje Faragó Erzsébet veszik, Molnár Lajos homokkerti szőlője egy részét 240 forintért.

Margittay Sándor és neje Urbányi Terézia veszik Lukács Géza ház és ondódi földét 3000 forintért.

Jóó István és neje Szeles Irma veszik, özv. Horogh Józsefné Unghvári Zsuzsanna ugyanis mint gyám házat 8000 forintért.

Nagy Bálintné Fekete Mária veszi Fekete József ondódi szántó földét 1200 forintért.

## Közgazdaság.

## Magyarország dohánytermése az

idén rendkívül kedvező. A termés úgy mennyiségre, mint minőségére nézve az összes eddigi terméseket fölülmulja. A termés bőségét illusztrálja az is, hogy az ország összes kötélgárai is alig képesek a dohányzsinetek óriási szükségletét fedezni.

## A borjúlázgyógyítása.

A borjúláz néha oly mérveket ölt, hogy miatta tömegesen hullanak el az állatok. Braun badeni állatorvos ezen betegség megszüntetésére úgy járt el, hogy a borju végelébe irrigátor segélyével magas nyomás mellett nagy mennyiségű hideg vizet infundált. Ezzel állítása szerint eléri: 1. a kemény bélsár fölpuhítását és kiürülését és 2. a hideg által a renyhe mozgásu idegzet izgatását. Szükség esetén ez eljárást 2—3 óránként ismételni kell s ha a hatást fokozni akarjuk, a külbőrt mesterségesen föl kell melegíteni és izgatni erős dörzsölés és szeszszes folyadékkal való frottírozás által. Ha az sem használna, takaróval kell őket befűteni és szükség esetén meleg vassal néhány percig a takarón keresztül átmelegíteni. Állítólag 70%-ját mentette meg a föntnevezett már a beteg borjúknak ezzel az eljárással. Próbáljuk meg!

## Az istállózott állatok tisztántartása.

főleg a tehenészetekben nélkülözhetetlen. Nem csak az állat táplálása miatt kell a tisztaságot a cselédségtől megkövetelni, hanem a tejtermékek piaczképessége miatt is. A tehenek mögött rövid állással bíró istalókban ürülék-levezető csatornák készítenők, még pedig közvetlenül a tehén fara mögött. A teheneknek a farkbojtja, valamint a hasán a szőrözlet szintén lenyirandó, ha úgy nem vesszük tekintetbe azon előnyöket, melyek a test szőrözetének lenyírásával jár és lenyíró ollóval az egész testet le nem nyírjuk. Ezen utóbbi eljárás, a mellett, hogy az állatok tisztántartását fölülte előmozdítja, igen sok előnyt nyújt az állatok olcsóbb tápláltatása és egészségének könnyebb megóvása által. Ha azonban az egész testet le nem akarjuk nyírni, legalább a hátsó és hasi testrészt, szóval a tölgy körüli testrészt nyírassuk le, mert ezek vannak

a piszoknak leginkább kitéve. Igaz ugyan, hogy jó táplálás mellett nem igen piszkolódik a tehén, de tekintetbe kell vennünk azt is, hogy épen ezek a legcsiklaneósabb és a legnagyobb tisztaságot igénylő helyek, melyeknél a tej kelemetlen izt és szagot kap, sőt hamar meg is romlik.

**Nedves takarmány.** A lovaknak semmi sem árt annyira, mint a nedves takarmány. Mondják hogy a lovak jobb étvágygyal eszika nedves takarmányt a száraznál, mások meg azért nedvesítik, mert a lovak ugyanannyi nedves takarmányt gyorsabban esznek meg, mint szárazat, tehát a nedves takarmány etetésével időt lehet megtakarítani. Mások meg semmivel sem indokolják, hanem követik ezt a rossz szokást, mert szokás. Igaz, hogy a nedves takarmányt hamarabb fogyasztják el a lovak, mint a szárazat, de nem jobb étvágygyal. De épen ez a gyorsaság a baj. A száraz takarmányt a lovak lassan megrágnak, tovább marad a szájban s ennélfogva a nyállal nem ve gyül össze, a nélkül kerül a gyomorba, a mely nagyrészt nem emésztli meg. Be van bizonyítva, hogy a lovak a száraz takarmányból ötszörhatszor annyit emésztenek meg, mint a nedvesből. A lovak, a melyek a nedves takarmányt kapnak, többnyire jó husban látszanak lenni, holott csak fel vannak duzzadva a sok víztől, melyet a takarmánnyal kaptak. Ezek a lovak izzadnak és nagyon hamar elfáradnak, nehezebb ferasztó munkára tehát nem alkalmasak. Gyakran gyomorfájást és kólikát kapnak, Természetes, hogy azok a zabszemek, melyek a ganajjal emésztetlen kerülnek ki a ló beléből, nem gyarapíthatják sem husát, sem erejét. Világos tehát, hogy a nedves takarmánnyak sok hátránya van s azért mellőzendő volna.

## Kőbányai sertesüzlet

A serteskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 4.

a) Hizott sertes árak: 1. Magyar első rendű: 1) Öreg nehéz (páronkint 300—400 klgon felüli súlyban) —, —, —. 2) Öreg közép (páronkint 300—400 klg-súlyban) —, —, —. 3. Fialat nehéz (páronkint 320 klgon felüli súlyban) 48.—48.50 4. Fialat közép (páronkint 251—320 klg, súlyban) 49.—49.50 5. Fialat könnyű (páronkint 250 klgmig terjedő súlyban) 51.—52.— II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 klgon felüli súlyban) —, —, —. 7. Közép (páronkint 220—280 klg, súlyban) —, —, —. 8. Könnyű (páronkint 220 klgmig terjedő súlyban) 48.—49.—. III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronkint 260 klgon felüli súlyban, 47.—48.—. 10. Közép (páronkint 220—260 klg, súlyban) 47.—48.—. 11. Könnyű (páronkint 220 klgmig terjedő súlyban) 48.—48.50— Sertes létszám: szept. 4 napján volt készlet 142.435 darab. A hizott sertes üzletirányzata: változatlan. — Hízalini való sertes —, —, —, malacz (4—11 hónapos korban) felhajtott 2500 drb.

## Budapesti gabonatözsde.

Szeptemb. 5-én. Buza öszre 10.60 pénz, 10.62 áru. Tengeri 1891. júl.—aug. 6.50 pénz, 6.55 áru. Zab öszre 5.91 pénz, 5.93 áru. — Káposztarepeze aug.—szept. 14.20 pénz, 15.30 áru.

## Szerkesztői üzenet.

Köszönettel vettük és a közlendők közé soroltuk a következő című verseket: »Mi az ábránd« — »Mi szép volt« és »Emlékeim«. Ellenben nem közölhető az »Ószihangok« című vers.

**Miért hervadnak a virágok?** (Rajz.) Azért mert közeledik az ősz, nem pedig azért, mintha az egész természet az ön kedveségyzsolná!

»Bihari képek«. Száraz leírás.

»A rézges lántor.« Özönvíz előtti, eleséplé adoma.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**

Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő, és **Dr. Bakonyi Samu** tomankatárs.

**Értesítés.**

F. évi szeptember 22-én, délelőtt 10 órakor a cs. és kir. katonai élelmezési-raktár nagyvárad irodájában 1892. jan. 1-től 1892. december utolsó napjáig terjedő időre a nagyváradon zabszükségletre, és a debreczeni kenyér-szükségletre az ezen állomásokban elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli és m. kir. honvédsapatok részére, valamint kenyér- és zab-szükségletre az Álmosdon állomásozó cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok részére, bérleti átadásának biztosítására versenytárgyalás fog tartatni.

A szükségleti szám, valamint az ajánlati minta a f. é. szeptember hó 3-án megjelent lapban közzétett teljes szövegben megjelent hirdetményben megteudható.

A közelebbi feltételek megteudhatók 8-tól 12-ig naponta fentnevezett katonai-élelmezési-raktárnál (illetve a debreczeni katonai élelmezési-raktár fióknál) és a honvéd-csapatoknál, a hol is a versenytárgyalásra előkészített feltételi füzetek két egybehangzó példányában el vannak helyezve és megtekinthetők.

Nagyvárad, 1891. szeptember hó 5.

A közös biztosítási bizottság.

**KILLER EDE**

butorraktára Debreczenben, főpiacz.

Ajánlja a legnagyobb választékkal berendezett

**BUTOR RAKTÁRÁT**

legujabb rajzokkal, szövetmintákkal, s nagyobb megrendeléseknél 150 centiméteres mintákkal is készséggel szolgálók.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Teljes tisztelettel

Killer Ede.

401 2

**Naponként érkeznek raktárra**

szébbnél-szebb **ujdonságok** a közelgő őszi idényre u. m.:

**DIVATOS NŐI RUHASZÖVETEK**

keskeny zsinór- és tolldiszek

fekete divatkelmék

**SZINES SELYMEK**

mosó vелеzek,

**Téli Himalaya kendők.**

Különös szép választékban:

szőnyegek

BUTORSZÖVET, FÜGGÖNYÖK

**ágy- és asztalterítők**

melyeket igen olcsón és szabott áron ajánlunk a n. é. vevő közönségnek.

**SZABÓ LAJOS FIAI**

Debreczen, Rózsater.

401 5

Legujabban szabadalmazott

**mosógépek,**

kerti lóczák,

**KERTI BUTOROK,**

jégszekrények,

TIZEDES MÉRLEGEK,

mezőgazdasági eszközök,

„PERONOSPORA“

(SZŐLŐ PENÉSZGOMBA)

FECSEKENDŐK,

vas- és kátránytető-lemezek,

valódi „FUCHS“-féle

rokás jegyű szerszámok

minden iparághoz.

Minden vasáruba vágó czikkek

**legolcsóbb beszerzési forrása.**

Képes árlap, kívánatra, bérmentve küldetik.

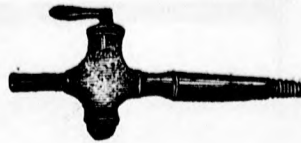
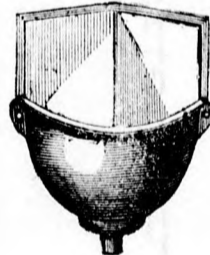
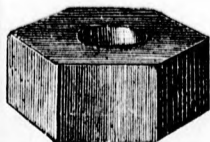
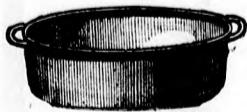
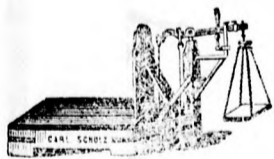
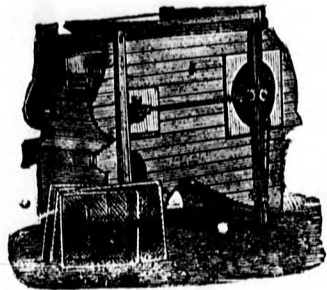
**TÓTH GYULA**

402 100-82

ELŐBB

TÓTH LAJOS ÉS TÁRSA

vaskereskedése Debreczen, főpiacz városház és czepléd-utca sarkán.



# A „DEBRECEZEN” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG

## NYOMDÁJA

(Nagy-uj uteza 1702. sz. Konrád-házban)

**teljes új berendezéssel,**

elvéllal mindenemü nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, bál- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket

*a legizsesebb kivitelben és jutányos árak mellett.*

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére czimzandók.

Új vállalatunkat, hol északkeleti Magyarország legrégibb és legelterjedtebb politikai napilapja a

**„DEBRECEZEN”,**

a szintén elterjedt **„DEBRECEZENI HIRADÓ”** és a **„JOGI HETILAP”** is nyomatlik; ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába. —  
**Hirdetések a Debreczen** cz. lapban a legjutányosabb árakon közölletnek.

**Biróségi nyomtatványok készletben vannak.**

Nyomatott a „Debreczen» nyomda részvénytársaság nyomdájában. 1891.